

Taula rodona del bloc de paisatge i patrimoni cultural

És desitjable o beneficiós donar un nou ús al patrimoni per assolir-ne la conservació?

Antoni FERRER

Director insular de Cultura i Patrimoni del CIM

Carlos VAN WALRE

Director del Museu Militar de Menorca

Joan Lluís TORRES

Arquitecte tècnic, membre de la Secció de Ciència i Tècnica de l'IME i expert en patrimoni industrial

Antoni VIDAL

Arquitecte i expert en patrimoni arquitectònic

Moderadora: **Cristina RITA**

Cap del Servei de Patrimoni Històric del CIM i membre de la Secció d'Història i Arqueologia de l'IME

Antoni Ferrer

El canvi d'ús o la pèrdua de l'ús original és inherent a la consideració d'un element com a patrimoni històric. Així, aquests elements adquireixen funcions noves (per exemple, ser un element identitari de la comunitat on està inclòs i esdevenir una font d'informació històrica). Per tot això, cercar nous usos per al patrimoni no només és imprescindible, sinó també inevitable.

S'ha de caminar cap a una reserva de biosfera en què el patrimoni històric sigui un valor actiu i significatiu dins l'economia i la societat de l'illa, tant pel que fa al seu atractiu turístic com a través de la mateixa activitat investigadora. S'ha de promoure el patrimoni històric com a eix vertebrador de les polítiques territorials, tal com ho és el patrimoni natural. Cal valorar el paper del patrimoni històric en la construcció actual i futura del paisatge en mosaic de Menorca i de la reserva de biosfera.

Per tot açò, es fa necessari potenciar també la investigació, que proporciona un retorn social, ambiental i econòmic, i per tenir els coneixements que permetin avaluar les conseqüències de l'ús i del no ús del patrimoni.

Carlos van Walre

Menorca té un patrimoni militar molt important (bateries de costa, torres de defensa, etc.), sobretot al port de Maó. El Consorci del Patrimoni Militar de Menorca promou nous usos per a part d'aquest patrimoni, donar-lo a conèixer i assegurar-ne la preservació, a través, per exemple, de la col·laboració amb escoles i ajuntaments. Bona part d'aquests usos es basen a fer visitables aquests elements del patrimoni militar. En alguns casos, com la fortalesa de la Mola, s'aposta per l'externalització de la gestió d'aquesta activitat, fet que ha resultat bastant efectiu i que es pretén traslladar a la fortalesa de Sant Felip. També s'han recuperat uns túnels antiaeris al municipi des Castell, s'han connectat amb el Museu Militar de Menorca i s'ha fet que siguin com un annex més per visitar. Com a propostes de futur, el Consorci planeja ampliar el Museu Militar i procedir a la reconstrucció i recuperació de diferents elements del patrimoni militar illenc.

Joan Lluís Torres

Tot el patrimoni s'hauria de defensar com una unitat, no s'hauria de triar entre defensar un element patrimonial o un altre, encara que hi hagi especialitzacions en diferents tipus de patrimoni.

Malgrat la importància de la rehabilitació del patrimoni, no tot té per què tenir un nou ús, es pot recuperar només pel fet que no es perdi. En el cas del patrimoni industrial, no només s'ha de conservar l'edifici, sinó també el contingut (mobiliari, màquines, eines, etc.). És necessari fer un inventari de béns del patrimoni industrial de Menorca per conservar-lo i protegir-lo.

Antoni Vidal

La restitució del patrimoni arquitectònic és un projecte no especulatiu, restitutori i eficient. S'ha d'observar el paisatge d'una manera integral i sense perjudici, i donar el mateix valor a tots els tipus de patrimoni. La recuperació d'elements del patrimoni es pot entendre dins dels conceptes de la sostenibilitat, per evitar o reduir la petjada ecològica de fer una obra nova, i del valor econòmic, una vegada que introduir un nou ús a un element patrimonial és normalment més econòmic que construir una obra nova. En la recuperació i rehabilitació del patrimoni és fonamental donar-li una nova interpretació, un nou ús. Part del patrimoni que actualment hi ha en desús es podria tornar a aprofitar amb finalitats diferents si les finalitats amb què va ser creat ja no són viables. No s'inverteixen els mateixos esforços en la recuperació dels diferents tipus de patrimoni. S'haurien de fer plans d'usos per tenir idees concretes i establir prioritats amb un vector productiu; posar tots els elements del patrimoni en xarxa, i invertir en recuperacions de mínims, menys costoses que una recuperació total.